עין משפט
נר מצוה

קכח א מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה ג טוש"ע אה"ע סימן מג סעיף ג:
ב (מיי' שם הלכה ח טוש"ע אה"ע סי' לז סעיף טו):
קכט ג מיי' שם הלכה ג טוש"ע אה"ע סימן מג סעיף ג:
קל ד מיי' פ"ח מהל' יבום ופ"ו מהל' סנהדרין הל' ו סמג עשין נב טוש"ע אה"ע סי' קטו סעי' ו:
קלא ה מיי' שם הל' ג טור שו"ע שם סעיף ג:

תום' ר"י הזקן

אחת מכם. לאו את וחמור הוא שאם קדש זו לא קדש זו, וקאמר שאין האחיות מקודשות אלמא דקדושין שאינן מסורין לביאה לא הוו קדושין. **ואם אמר הראויה.** שלא קדש האחיות כלל שהרי אין אחת מהן מסורה לביאה ולא הוי את וחמור, ומשום הכי נכריות מקודשות. והכי נמי אותיבנא במי שמת [ב"ב קמג, א] לרב המנונא דאמר את וחמור לא קנה כלום הא נכריות מקודשות אמאי את וחמור הוא. ומשני, ולאו מי אוקימנא דאמר הראויה לביאה מכם תתקדש לי. הילכך למ"ד את וחמור לא קנה אם אמר כולכם אין נכריות מקודשות ומתניתין דאמר נכריות מקודשות מיירי [דאמר] הראויה לביאה שלא קדש כלל האחיות, אבל לרב נחמן דאמר קנה מחצה, מתני' מתוקמא כלישנא דמתני' דאמר כולכם ואפ"ג נכריות מקודשות. והיינו שהרי"ף הביא לשון המשנה כפשוטה, וכן האמת. ובזה נמצא חדוש גדול בספרי הר"ם שהוא הביא הדין כשיניא דאביי בנשים פ"ט (ה"ב], וכתב שאם אמר כולכם אין אחת מהן מקודשת, ובמכירה פכ"ב [הי"ב] פסק כרב נחמן דקנה מחצה. וזה ודאי א"א מבלי טעות סופר. כולכם ואחת. ק) לא הוי את וחמור דהא אין האחיות מקודשות משום ספיקא הוא דלא ידענן הי קידש, הא ידענן בת זכייה וקדושין היא, הילכך נכריות מקודשות. והאי דלא אוקמא דאמר אחת מכם משום דתני במתני' כולכם. אין הבוגרות בכלל. ואינן צריכות גט שהרי אינן בידו לקדשה הא קטנות או נערות בכלל אפילו היו רבות כולן צריכות גט דקדושין שאינן מסורין לביאה הוו קדושי. גדולה וקטנה. וקדושין מסורין לביאה נינהו שהרי ידוע מי קידש שהרי אין שם אלא אחת. **ומאי בוגרות.** דמשמע רבות. **בוגרות דעלמא.** כל איש ואיש שיש לו בוגרות אין הבוגרות בכלל הקדושין. ומשום הכי אוקמא בבוגרת אחת דמינה דייקינן הא קטנה בכלל קדושין, ואי הוו רבות דייקינן הא קטנות ושמעינן מינה דקדושין שאין מסורין לביאה הוו קדושי. אי **הכי.** דמיירי שאין שם אלא גדולה וקטנה ומאי אתא לאשמועינן דעלמא מאי אתא לאשמועינן פשיטא, שהרי אין הבוגרת בידו לקדשה, וכ"ת דדיוקא אתא לאשמועינן הא קטנה בכלל, פשיטא שהרי אין שם אלא קטנה אחת והוי כמי שאין לו אלא בת אחת דאי אמרת בשלמא דמיירי דאיכא בוגרות טובא אע"ג דלגופייהו לא אשמועינן מידי דפשיטא שהרי אינן בידו לקדשן, דיוקא אתא לאשמועינן הא קטנות בכלל לאשמועינן דאף שאין מסורין לביאה הוו קדושין. **שליח.** עשתה אביה שליח לקדשה לכל מי שירצה. **דיוקא.** דבוגרת. **הנאה.** דכסף קדושיה שלו מקטנה ולא מבוגרת. **מי לא עסקינן.** קושיא הוא כלומר וכי לא שמעינן ממתני' דקאמר במוחלט שאין הבוגרת בכלל בשום ענין, משמע דאפילו אמרה ליה כסף קדושין שלך וקבל לי קדושין וקדש בתו סתם, דאפילו הכי אין הבוגרת בכלל. ומשני **אפילו הכי.** כלומר אין הכי נמי דקאמרת והטעם דלא שביק אניש מצוה דרמיא עליה [דכתיב] בנותיכם תנו לאנשים [ירמיה כט, ה]. ומסתברא אע"ג דהאי שיטה אליבא דרבא הוא ולא קי"ל כוותיה ביע"ל קג"ם ומצינו לאוקמא מתני' בבוגרות רבות, [ומ"מ] קטנות בכלל, אפילו הכי הלכתא בכל האי שיטה כרבא דסברא מעליותא היא ולית בה פלוגתא. וכ"כ הר"ם פ"ט [ה"ח].

האחד חולין לשתיהן. פי' המחד יחידי והשניה מחד חולין ומחד מייבמ ודווקא מיחלץ והדר יבומי פירוש שחלץ ליחידי תחילה והדר יבומי ל' מן השניה אחר חליצת אחיו דממה נפשך מותר לחי חלץ אחיו לזקוקתו ג"כ מותר זה ליקח חמותה כיון דחלץ אחיו פקע הזיקה ואי לא חליץ לזקוקתו ג"כ זה ייבם זקוקתו אבל יבומי אחד מן השניה אפי' לאחר חליצת אחיו שחלץ כאן אחות זקוקתו כדפירשתי לא מיקמתי דכיון דלא חלץ היחידי לשתיהן אינה יכולה למיחם דזו שמחייבת שמא זו יבמתו של יחיד ומצות כוסס [ב] כפגע ביבמה לשון גלח חליצה ולא מצינו לפרש דווקא מיחלץ והדר יבומי דאי אפשר דלא מיפסל אבל אי מיפסל לא משום דשמא פגע באחות זקוקתו

להשמיענו מי מיבעי שמעינן והיינו מתניתא

אלא לאו דאמר להו אחת מכם וקתני אין אחיות מקודשות לרבא קשיא רישא לאביי קשיא סיפא אביי מתרץ לטעמיה רבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינו מקודשות הא אחת מאשה ובתה [ו] מאשה ואחותה מקודשת ואם אמר [ז]הראויה לביאה תתקדש לי אינה מקודשת ומעשה נמי בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלבלה של תאנים ואמר הראויה לי מכם תתקדש לי ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות ורבא מתרץ לטעמיה המקדש אחת מאשה ובתה או אחת מאשה ואחותה נעשה כמי שקידש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת ואינן מקודשות ומעשה נמי בחמש נשים ובהם שתי אחיות וליקט אחד כלבלה של תאנים ואמר הרי כולכם ואחת משתי אחיות מקודשות לי בכלבלה זו ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות ת"ש [ח]המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל הא קטנות בכלל ואמאי קידושין שאין מסורין לביאה נינהו ותיובתא דרבא אמר לך רבא [ט]הכא במאי עסקינן בשאין שם אלא גדולה וקטנה הא בוגרות קתני מאי בוגרות בוגרות דעלמא אי הכי מאי למימרא הכא במאי עסקינן [י]דשויתיה שליח מהו דתימא כי מקבל קידושי אדעתה דידה קא מקבל קמ"ל דלא שביק אניש מידי דאית ליה הנאה מיניה מי לא עסקינן דאמרה ליה קידושי לדידך אפ"ה [יא]לא שביק אניש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה ת"ש [יב]מי שיש לו שתי ביתי בנות משתי נשים ואמר קידשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות ואם גדולה שבקטנות אם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות ק"ו [יג]כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני דברי ר"מ הכא במאי עסקינן [יד]כשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני איני יודע ולא קתני אין ידוע ש"מ [טו]אי הכי מאי למימרא לאפוקי מדר' יוסי דאמר לא מחית איניש [טז]נפשיה לספיקא קמ"ל דמחית איניש נפשיה לספיקא ת"ש [יז]מי שקידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו קידש נותן גט לזו וגט לזו הכא במאי עסקינן בשהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני אינו יודע ולא קתני אינו ידוע [יח] אי הכי מאי למימרא סיפא איצטריכא ליה דמת ולו אח אחד חולץ לשתיהן היו לו שנים אחד חולץ ואחד מייבם אם קדמו ובנסו אין מוציאין אותם מידם דוקא מיחליץ והדר יבומי אבל יבומי והדר מיחליץ לא דקא פגע באחות זקוקתו ת"ש [יט]שנים שקדשו שתי אחיות זה אינו יודע איזו קידש וזה אינו יודע איזו קידש זה נותן שני גטין וזה נותן שני גטין ה"נ שהוכרו ולבסוף נתערבו דיקא נמי דקתני אינו יודע ולא קתני אין ידוע שמע מינה אי הכי מאי למימרא סיפא איצטריכא ליה מת ולזה אח ולזה אח זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן לזה אחד ולזה שנים האחד

גלח ולו אחת מכם. לאו את וחמור הוא לאסר קידש זו לא קידש זו: **רבא מתרץ.** מתני' לטעמיה דקתני כאחת ולו למידק דה אחת ומאה ובתה מקודשת אלמא ס"ק המקדש אחת מאשה ובתה כאי הוא דאמר כאחת אינן מקודשות דקידושין שאין מסורין לביאה הוו קידושי לא חלו כלל ולא אחת מהן מקודשת: **כמי שקידש אחת משתי אחיות.** דלא חלו קידושין כלל: **הרי זו חולצת ואחת מאחיותיה זו.** להשמיענו לאו את וחמור הוא להכי לא חלו קידושין כלל אחת מהן מקודשת משום ספיקא דאין אחיות מקודשות לרבא קשיא רישא לאביי קשיא סיפא אביי מתרץ לטעמיה רבא מתרץ לטעמיה המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת אינו מקודשות. והא דלא מוקמא כגון דאמר אחת מכם משום דקתני בתחלת דבריו ואחת מאחיותיה ואינו מקודשת לא משמע ליה דאי לאו דאמר אחת מכם הוה אמינא דאחת מקודשת ואחת לא מקודשת קמ"ל דאחת מכם אחת מקודשת ואחת לא מקודשת ואין לומר למאי מכלכם גרם וכגון שלח קידש שלח מהם [י] למשמועינן לקמן (דף נב.) ממתני' משמע שאם נעשית שליח לאחרתה במקום שנעשית לה לרבה: **המקדש אם נתו סתם.** [יא]אחת מבנותיך מקודשת לי: **אין הבוגרות בכלל.** אם יש בוגרות הרבה אין אחת מהן בספק קידושין הללו להצטרף גט לפי שאינן ברשותו לקבל להו קידושין: **הא קטנות בכלל.** ולריכות גט ואפי' הרבה: **כשאין שם אלא גדולה וקטנה אחת.** וכיון שאין הגדולה בספק אין קידושין אלא בקטנה וקידושי ודאי הן וה"ה אם היו שם גדולות הרבה כיון דאינן בכלל הוו להו קידושין לשאינן מסורין לביאה ואפי' הכי אין הבוגרות בכלל דהא אין שם אלא גדולה וקטנה: **דאיכא בוגרות טובא.** כגון שיש שם ג' בוגרות ואחת מאלף מהן קטנה: **אפילו הכי.** כיון דאינן ברשותו לא חלו קידושין: **דשויתיה שליח.** לקדשה לכל הבא: **דאית ליה הנאה מיניה.** לכסף קידושיה שלו: **מי לא עסקינן.** קושיא היא מתני' משמע דאפילו אמרה ליה כסף קידושין שלך וקבל לי קידושין וקדש בתו סתם דאפילו הכי אין הבוגרת בכלל: **ועביד מצוה דלא רמיא עליה.** לבעול: **מי שיש לו שתי ביתי בנות משתי נשים.** ואמר קידשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות ואם גדולה שבקטנות אם קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות כולן אסורות: **דשויתיה שליח.** לקדשה לכל הבא: **דאית ליה הנאה מיניה.** לכסף קידושיה שלו: **מי לא עסקינן.** קושיא היא מתני' משמע דאפילו אמרה ליה כסף קידושין שלך וקבל לי קידושין וקדש בתו סתם ולזה אח ולזה אח זה חולץ לשתיהן וזה חולץ לשתיהן לזה אחד ולזה שנים [כ] **דרמיא עליה.** לבעול: (ירמיה כט) **ואת בנותיכם תנו לאנשים: גדולות.** בנות הרשעה: **קטנות.** בנות הפניה: **אם קטנה שבגדולות.** וכ"ש ממנעית שבגדולות בספק זה ולגבי בנות פניה מקרי כולהו בנות גדולות: **כולן אסורות.** לאחריס על ידן גט ואפי' ממנעית שבקטנות לגבי [כא] קטנות אחת הכא גדולה היא ושמעינן דהמקדש אחת מאחיות סתם אחרים לריכות גט: **שהוכרו.** בשעת קידושין פירש לו: **ונתערבו.** שכח איזו גדולה פירש לו: **נאפוקי מדר' יוסי.** דפליג בתלוך פירקא (לקמן דף סד:) ואמר כולן מותרות להנשא לאחריס בלא גט מוך מן הגדולה שבגדולות: **דלא מחית איניש נפשיה לספיקא.** להזכיר שם גדולה אם לא גדולה שבכולן שאם ישתכח הדבר שלח יהא בספק: **אין מוליאין אותם מידם.** אפי' לא כנס הרשאון את יבמתו ופגע באחות זקוקתו מאחר שכנסה הראשון פקע זיקה והותרה לרשאון לקיימה לאחות זקוקה דהכא היא ולא קנסי ליה להוציא: **אין יהוש.** משמע לעולם: **סיפא איצטריכא ליה.** דקתני היו שנים אחד חולץ ואחד מייבם ומשמעינן דוקא הכי מיחלץ אך מייבמו לאחר חליצת אחיו והדר מייבם שני לשניה ממה נפשך אם זו ארוסת אחיו שפיר מייבם ואם לאו נכרית בעלמא היא ואינה אחות יבמתו הזקוקה לו לתיהוי דמיא לאחות אשתו שהרי נפטרה זיקת אחותה הימנה בחליצת אחיו ולא גזרו על אחות חלוצה משלשה [כב] אלא על החולץ לבדו [כג]דקא פגע באחות זקוקה וכל זמן שלא חלץ ז' מן האחין אסורה אחותה על כולן מדבריהם משום דלמיחם לאשתו: **הכי גרסינן דיקא נמי דקתני ואין יודע ולא קתני ואין ידוע:** האחד

מוסף רש"י

המקדש את בתו סתם. נתי מקודשת לך ולא פירש איזו בכולן, אין הבוגרות בכלל. ומותרת לכל אדם ואינה לריכה גט מוך, לפי שאינה ברשות הבעל (לקמן סד:). **הא בוגרות דעלמא.** של כל אדם ואינם המקדשים את בנותיהן סתם אין הבוגרות בכלל, הא קטנות בכלל, וכגון לליכה אלא אחת שהיא קטנה, ואפי' אי אמרה קטנה, ודאי לא קדשה אלא גדולה וקטנה, ה"ל לר' יהודה בוגרות בכלל קטנות ולריכה גט, ואפי' הכי הוו להו בוגרות בכלל קטנה דקתני סתם, דכל שאין מסורין לביאה, דכל אחת מהן קדושי סתם, ואפילו הכי הוו בכלל קדושי קטנה ולריכות גט (שם). **כשאין שם אלא גדולה וקטנה.** בוגרת וקטנה, לכיון דבוגרת לא קידש אוב אין כאן ספק ומותר בקטנה (שם). **הא בוגרות קתני.** דמשמע טובא ודכותיה תידוק הא קטנות בכלל, ואפילו הכי אין מסורין לביאה הוו קדושי קטנה (שם). **